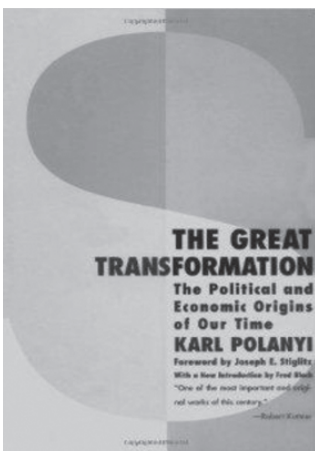

Book Review

ดุษฎี วรธรรมดุษฎี*

เป็นเรื่องที่น่ายินดียิ่งในปี 2559 สำหรับวงการวิชาการด้านสังคมศาสตร์ ที่กว่า 70 ปีของหนังสือ *The Great Transformation* ที่ได้เขย่าสะท้านโลกมาแล้ว พึ่งได้รับการแปลมาเป็นภาษาไทยด้วยความอุตสาหะของนักแปลคุณภาพ ย้อนกลับไป ครั้นเมื่อ 2 ทศวรรษที่ผ่านมา ขณะที่ข้าพเจ้าเป็นนักเรียนอยู่นั้น การหาหนังสือเล่มนี้มาอ่านจำเป็นต้องนำหนังสือมาจากเพื่อถ่ายเอกสารแบบหน้าคู่เรียงหน้าไปแล้วนำลดเย็บมุมด้านซ้าย เพื่อเป็นการอ่านส่วนตัวพร้อมกับแปลคำศัพท์และถอดความประโยคสำคัญๆ ไว้ ทั้งนี้ การอ่านคาร์ล โพลานยี เป็นสิ่งที่นักเรียนรัฐศาสตร์ เศรษฐศาสตร์ ประวัติศาสตร์ สังคมวิทยาและมานุษยวิทยา

ชื่อหนังสือ เมื่อโลกพลิกผัน: การปฏิวัติอุตสาหกรรม
จุดกำเนิดการเมืองและเศรษฐกิจยุคปัจจุบัน
ผู้แต่ง คาร์ล โพลานยี
ผู้แปล ภัคดี วีระภาสพงษ์ จาก The Great
Transformation: The Political and
Economic Origins of Our Time.
(1944) นนทบุรี: ฟ้าเดียวกัน, 2559.

ปีที่พิมพ์: 2559
พิมพ์ครั้งที่ 1
ประเภทหนังสือ: ตำรา
จำนวนหน้า 480 หน้า
ราคา 500 บาท

ล้วนกล่าวขานถึง แต่ด้วยความหนาของเล่มฉบับภาษาอังกฤษ จึงทำให้ต้องใช้เวลาแรมเดือนในการขบเคี้ยว ครุ่นคิด จนกระทั่งมารู้สึกอีกที ก็ได้ความว่าเป็นการกวาดสายตาไปตามแต่ละบรรทัดเท่านั้น ไหนจะข้อถกเถียงในแต่ละบทที่ โพลานยีวางไว้ปะทะกับสิ่งที่ผู้อ่านคิดได้ขณะอ่าน กล่าวอีกนัยหนึ่งได้ว่า อาจจะอ่านแล้วไม่เข้าใจนักก็ว่าได้

โพลานยีใช้เวลา 3 ปี (ค.ศ. 1940-3) ในการเขียน เมื่อโลกพลิกผัน เพื่อพาผู้อ่านเดินทางผ่านไป 400 ปีของประวัติศาสตร์เศรษฐกิจและแนวคิดทางเศรษฐศาสตร์ที่ห้อมล้อมประวัติศาสตร์ โดยมีตัวละครสำคัญที่สัมพันธ์กันระหว่างกันคือ รัฐ ตลาด และสังคม กล่าวได้ว่า อิทธิพล

*ที่ปรึกษา ศูนย์ผู้นำธุรกิจเพื่อสังคมแห่งมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ของวัฒนธรรมในสังคมนั้นมีต่อพฤติกรรมทางเศรษฐกิจของมนุษย์ การเกิดขึ้นของสังคมตลาด (Market Society) กับรัฐสมัยใหม่ (Modern State) จึงเป็นการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมเศรษฐกิจครั้งใหญ่ในศตวรรษที่ 19 ที่ทำการสร้างมนุษย์เศรษฐกิจ (Homo Economicus) ขึ้นมา มนุษย์ที่รู้จักเหตุผลในการแสวงหาอรรถประโยชน์พึงได้ของปัจเจก ขณะที่ข้อยกเถียงสำคัญอันหนึ่งของหนังสือที่โปลานยีแสดงให้เห็นก็คือ ตลาดเสรีได้นำความไม่เท่าเทียม สงคราม การต่อต้าน และการบ่อนทำลายมนุษยชาติมาในที่สุด

หนังสือได้แบ่งสัดส่วนเนื้อหาเป็น 3 ภาค 21 บท **ภาคที่ 1 ระบบระหว่างประเทศ** บทที่ 1 “สันติภาพหนึ่งร้อยปี” มองว่าอารยธรรมของศตวรรษที่ 19 วางอยู่บน 4 สถาบัน ได้แก่ ระบบดุลอำนาจระหว่างมหาอำนาจต่างๆ ที่ทำให้เกิดสันติภาพ มาตรฐานทองคำสากล ตลาดที่กำกับดูแลตนเอง และรัฐเสรีนิยม คือปัจจัยกำหนดเค้าโครงที่เป็นลักษณะเฉพาะของประวัติศาสตร์อารยธรรม บทที่ 2 “1920 ทศวรรษอนุรักษนิยม 1930 ทศวรรษปฏิบัติ” แสดงให้เห็นถึงการที่ไม่มีใครตระหนักถึงธรรมชาติที่แท้จริงของระบบระหว่างประเทศที่รองรับการดำเนินชีวิต โดยเฉพาะบทบาทหน้าที่ทางการเมืองของระบบการเงินระหว่างประเทศ และความเข้าใจของระบบหลังสงครามกับการก่อตั้งระเบียบระหว่างประเทศที่มีองค์กรอำนาจเหนือกว่ารัฐอธิปไตยระดับชาติ กล่าวได้ว่า ภาคที่ 1 ได้ทำการอธิบายถึงปัจจัยกำหนดประวัติศาสตร์อารยธรรมศตวรรษที่ 19 มาสู่ช่วงต้นศตวรรษที่ 20 ที่ทั้งสงครามและภาวะหลังสงครามสร้างความปั่นป่วนและการแสวงหาระเบียบทางสังคมกับเศรษฐกิจในการพยุ่ภาคพื้นทวีป

ภาคที่ 2 ความรุ่งเรืองและตกต่ำของระบบเศรษฐกิจตลาด บทที่ 3 “การมีที่ซุกหัวนอนปะทะความก้าวหน้า” ได้ย้อนกลับไปไปที่การปฏิวัติอุตสาหกรรมในศตวรรษที่ 18 โดยอธิบายความสัมพันธ์ของการใช้ที่ดินเพาะปลูกและปศุสัตว์ไปสู่อุตสาหกรรมโดยมีระบบเศรษฐกิจตลาดกำกับความก้าวหน้าและการแสวงหากำไรส่วนตัว การผลิตด้วยเครื่องจักรในสังคมการค้าจึงหมายถึงการเปลี่ยนธรรมชาติและมนุษย์ที่เป็นแกนกลางของสังคมให้กลายเป็นสินค้า บทที่ 4 “สังคมและระบบเศรษฐกิจ” ระบบเศรษฐกิจตลาดหมายถึงระบบตลาดที่มีการกำกับดูแลตัวเอง ขึ้นมาด้วยราคาตลาดเท่านั้น ไม่ต้องอาศัยความช่วยเหลือและการแทรกแซงจากภายนอก เป็นระบบที่ปรากฏขึ้นและได้ทำให้มนุษย์เป็น

สัตว์เศรษฐกิจ จากแต่เดิมที่ระบบเศรษฐกิจของมนุษย์มักฝังอยู่ภายใต้ความสัมพันธ์ทางสังคมในการครอบครองวัตถุ มนุษย์ไม่ได้กระทำความเพื่อกู้มครองผลประโยชน์ส่วนบุคคล แต่กระทำเพื่อกู้มครองสถานะทางสังคม สิทธิทางสังคม และหลักทรัพย์ทางสังคมของตน กระบวนการผลิตและจัดสรรปันส่วนไม่ได้เชื่อมโยงกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจที่เฉพาะต่อการครอบครองวัตถุ ขั้นตอนในกระบวนการถูกปรับให้เข้ากับผลประโยชน์ทางสังคมอันหลากหลาย บทที่ 5 “วิวัฒนาการของแบบแผนตลาด” ในเมื่อตลาดเป็นสถานที่เพื่อวัตถุประสงค์ในการแลกเปลี่ยนหรือซื้อขาย การต่อรอง คำขาย และแลกเปลี่ยนเป็นพฤติกรรมทางเศรษฐกิจที่เป็นแบบแผน แบบแผนดังกล่าวจึงได้สร้างสถาบันการแลกเปลี่ยนที่เป็น “ตลาด” ขึ้นมา ดังนั้น การควบคุมระบบเศรษฐกิจด้วยตลาดส่งผลกระทบต่อการจัดระบบสังคม ความสัมพันธ์ทางสังคมจึงฝังอยู่ในระบบเศรษฐกิจ โดยที่ตลาดสามารถออกกฎเกณฑ์เป็นตลาดที่กำกับดูแลตนเองได้

บทที่ 6 “ตลาดที่กำกับดูแลตนเองกับสินค้าอุปโภคบริโภค” ระบบเศรษฐกิจตลาดคือระบบเศรษฐกิจที่ควบคุม กำกับดูแล และขึ้นาด้วยราคาตลาด ระเบียบแบบแผนในการผลิตและการกระจายสินค้าฝากอยู่กับกลไกในการกำกับดูแลตัวเองนี้ ระบบเศรษฐกิจรูปแบบนี้เกิดมาจากความคาดหวังว่า มนุษย์ยอมประพฤติปฏิบัติเพื่อให้ได้มาซึ่งผลทางการเงินสูงสุด โดยตั้งอุปทานของสินค้าและบริการเทียบเท่ากับอุปสงค์ ในราคานั้น ทุกอย่างถูกคำนวณเป็นราคา กล่าวได้ว่า แรงงานที่ดิน และเงินเป็นองค์ประกอบสำคัญของอุตสาหกรรมจะต้องได้รับการจัดการในตลาด ในทางตรงกันข้าม แรงงานที่ดิน และเงิน ไม่ได้ถูกผลิตขึ้นมาเพื่อขาย หากแต่เป็นสิ่งที่ถูกอุปโภคบริโภคขึ้นมาจากเงินจริงๆ ในตลาด สังคมมนุษย์จึงกลายเป็นเพียงส่วนย่อยของระบบเศรษฐกิจ บทที่ 7 “สปีนแฮมแลนด์ 1795” หรือระบบเงินสงเคราะห์ในประเทศอังกฤษ อ้างว่ามีจุดมุ่งหมายเพื่อให้มีการใช้กฎหมายคนจนอย่างมีเมตตา ซึ่งผลพวงจากข้อยกเถียงฝ่ายคุ้มครองแรงงานจากระบบตลาด ต่อให้คนมีงานทำ เขาก็ยังได้รับเงินสงเคราะห์ตราบเท่าที่ค่าแรงของเขาไม่น้อยกว่ารายได้ครอบครัวที่กฎหมายกำหนดอัตราไว้ กับอีกฝ่ายต้องการจัดระเบียบองค์ประกอบของการผลิตภายใต้ระบบตลาดที่เห็นว่าการสงเคราะห์จะทำให้คนงานไม่สามารถหาเลี้ยงตนเองได้ เพราะจะไม่พัฒนาฝีมือคนจนเป็นที่พอใจของนายจ้าง แล้ว

วงจรของระบบอุตสาหกรรมก็จะไม่สามารถก้าวหน้าไปได้ และความยากจนก็ไม่ได้ถูกขจัดไปแต่อย่างใด บทที่ 8 “เหตุที่เกิดก่อนและผลที่ตามมา” ระบบทุนนิยมอุตสาหกรรมได้นำกลไกตลาดมาเปลี่ยนแรงงานให้เป็นสินค้า และแสดงให้เห็นว่าสปีนแสมแลนต์ที่เคยปกป้องชนบทและแรงงานทั่วไปในอังกฤษได้ขยายความยากจนในรูปแบบการว่างงาน การว่างงานแบบแฝง และแรงงานไม่เต็มเวลาให้มีปริมาณเพิ่มขึ้น บทที่ 9 “ลัทธิยาจกกับยูโทเปีย” ด้วยเหตุผลทางเศรษฐศาสตร์ เมื่อคนจนได้รับการสงเคราะห์ คนจนจะไม่ทำงานเพื่อค่าจ้าง หรือการบรรเทาความหิวโหยให้คนจนเท่ากับสร้างอุปสรรคขวางการผลิต หรือความยากจนมาจากการไม่ทำงาน ล้วนนำไปสู่การเป็นแรงงานให้กับสังคมตลาดเท่านั้นเพื่อความอยู่รอดทั้งองค์อาชีพ ซึ่งมาบรรจบและเป็นจุดเริ่มต้นของสังคมที่ปรากฏในบทที่ 10 “เศรษฐกิจการเมืองและการค้นพบสังคม”

บทที่ 11 “มนุษย์ ธรรมชาติและระบบการผลิต” ระบบตลาดพัฒนาอย่างก้าวกระโดด การประดิษฐ์นวัตกรรมทำให้ตลาดพลวัต ตลาดได้บรรลุถึงขีดสูงสุดในทุกส่วนของโลกใน ค.ศ. 1914 ซึ่งหมายถึงวิถีชีวิตแบบใหม่แผ่ขยายไปจนเรียกได้ว่าเป็นสากลได้ เมื่อใดการผลิตคือปฏิสัมพันธ์ระหว่างมนุษย์กับธรรมชาติ กระบวนการนี้อยู่ภายใต้การจัดการของกลไกกำกับดูแลตัวเองของการต่อรองและการแลกเปลี่ยน เมื่อนั้นมนุษย์กับธรรมชาติก็ต้องถูกดึงเข้าไปในวงจรของกลไกนั้นด้วย คือต้องตกอยู่ภายใต้กฎอุปสงค์อุปทาน กล่าวคือกลายเป็นสินค้า ได้รับการปฏิบัติไม่ต่างไปจากสิ่งที่มีผลิตขึ้นมาขาย บทที่ 12 และ 13 “กำเนิดลัทธิเสรีนิยม” ลัทธิเศรษฐกิจเสรีนิยมคือหลักการจัดการระบบสังคมที่มีเป้าหมายในการสร้างระบบตลาดขึ้นมา รัฐเป็นผู้ถอนนโยบาย *Laissez-faire* กลางศตวรรษที่ 18 ที่แรงงานต้องแสวงหาราคาในตลาด การกำหนดค่าเงินควรอยู่ภายใต้กลไกที่ทำงานโดยอัตโนมัติ และสินค้าควรไหลจากประเทศหนึ่งไปสู่อีกประเทศหนึ่งอย่างเสรีปราศจากการกีดขวาง ซึ่งก็คือ ตลาดแรงงาน มาตรฐานทองคำ และการค้าเสรี ทั้ง 2 บทนี้มีเนื้อหาสำคัญอันเป็นวิวัฒนาการของ *Laissez-faire* กับ การแทรกแซงโดยรัฐ (Interventionism) และระบบรวมหมู่ (Collectivism) บนความเคลื่อนไหวของการปกป้องรักษาตัวเองไว้ของสังคม ไม่ใช่เศรษฐกิจ บทที่ 14 “ตลาดกับมนุษย์” การสถาปนาตลาดแรงงานเห็นได้ชัดจากการล่าอาณานิคม แรงงานต้องตกอยู่ใต้กฎของตลาด

เป็นการทำลายรูปแบบการดำรงอยู่ทั้งหมดแทนที่ด้วยรูปแบบการจัดการ ทำให้ตลาดแรงงานมนุษย์กลายมาเป็นสินค้าอย่างหนึ่งที่อยู่ภายใต้อุปทานและอุปสงค์ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเราฝังตรึงเข้าไปกับการจัดการของสังคมตลาดจนกลายเป็นปกติวิสัยไปแล้ว บทที่ 15 “ตลาดกับธรรมชาติ” แต่เดิมที่ดินกับแรงงานไม่ได้แยกจากกัน ที่ดินเป็นองค์ประกอบของธรรมชาติ แรงงานเป็นส่วนหนึ่งของชีวิตที่ดินจึงผูกพันกับสังคม การนำที่ดินเข้ามาอยู่ในระบบการค้าเป็นอีกชื่อของการทำลายระบบพิวติล การพรากคนออกจากที่ดินหมายถึงการแยกสลายองค์รวมทางเศรษฐกิจออกเป็นองค์ประกอบต่าง ๆ เพื่อนำไปสู่การทำให้เกิดประโยชน์สูงสุด ที่ดินกลายเป็นสินค้าที่ซื้อขายได้และทำให้การจำนองเป็นสัญญาทางแพ่งของเอกชน บทที่ 16 “ตลาดกับหน่วยการผลิต” สืบเนื่องมาจากมนุษย์กับธรรมชาติ หรือแรงงานกับที่ดิน ในแง่ของหน่วยการผลิต จึงมีความจำเป็นที่จะต้องคุ้มครองเงินตราให้อยู่ภายใต้ระบบตลาดโดยจัดตั้งธนาคารกลางขึ้นมา การจัดการด้านการเงินซึ่งเป็นฐานของราคาย่อมสำคัญอย่างยิ่งต่อการทำงานของระบบที่อาศัยกำไรเป็นแรงจูงใจ บทที่ 17 “การกำกับดูแลตัวเองบกพร่อง” ระบบตลาดที่กำกับตัวเองมีน้อยถึง การตลาดของปัจจัยการผลิต คือ แรงงาน ที่ดิน และเงิน เนื่องจากการทำงานของตลาดปัจจัยการผลิต เหล่านี้สัมพันธ์ต่อการทำลายสังคม กลไกรักษาตนเองของชุมชนจึงเกิดขึ้นเพื่อขัดขวางการสถาปนาตัวเองของตลาดเหล่านี้ หรือเข้าไปแทรกแซงการทำงานโดยเสรีของมันในกรณีที่ตลาดสถาปนาตัวเองลงแล้ว บทที่ 18 “แรงดึงเครียดที่ขาดฝั่ง” ความตึงเครียดในระบบเศรษฐกิจมาจากการขาดดุลยภาพ เช่น การผลิต การจ้างงาน และรายได้ที่ตกต่ำ เป็นปัญหาร้ายแรงของการว่างงานและนำไปสู่การขับเคลื่อนของกลุ่มพลังทางสังคม เป็นความตึงเครียดที่เกิดมาจากตลาดที่เรามั่นใจเกินไปว่า อุปทาน-อุปสงค์-ราคา ย่อมหาจุดสมดุลของมันได้ ไม่ว่าแรงจูงใจของปัจเจกบุคคลจะเป็นอะไรก็ตาม

ภาคที่ 3 ท่ามกลางความพลิกผัน บทที่ 19 “รัฐบาลประชาชนกับระบบเศรษฐกิจตลาด” ในทศวรรษที่ 1920 ทั้งในอังกฤษและภาคพื้นทวีปมีการก่อตั้งตลาดแรงงานที่มีการแข่งขันและการก้าวไปสู่ประชาธิปไตยของรัฐทางการเมือง แรงงานปักหลักในรัฐสภาโดยอาศัยความได้เปรียบด้านจำนวน อันเป็นรัฐบาลประชาชนที่เศรษฐกิจกับการเมืองได้กลายมาเป็นประเด็นเดียวกัน นายทุนสร้างภาคอุตสาหกรรม

ขึ้นมา ในขณะที่ประชาชนกับองค์กรในระบอบประชาธิปไตย ก็ทำสงครามต่อระบอบอุตสาหกรรมที่เป็นแหล่งเลี้ยงชีพคนทุกคน บรรยากาศดังกล่าวจึงได้นำไปสู่ทางออกแบบฟาสซิสต์ที่อุบัติขึ้นในเวลาดังกล่าว บทที่ 20 “ประวัติศาสตร์ในพื้นที่ของ ความเปลี่ยนแปลงทางสังคม” การใช้ลัทธิฟาสซิสต์เป็นทางออกจากจุดตกอับที่ลัทธิทุนนิยมเสรี นำพาไปถึง เป็นการปฏิรูประบบเศรษฐกิจตลาดที่สำเร็จได้ โดยแลกกับการทำลายสถาบันในระบอบประชาธิปไตย ทั้งหมดให้สิ้นซาก ทั้งในปริมนทลทางอุตสาหกรรมและทางการเมือง ฟาสซิสต์มีอิสระเต็มที่ในการใช้หรือไม่ใช้ ประเด็นปัญหาตามความพอใจ เป้าหมายของมันข้ามพ้นกรอบทางการเมืองและเศรษฐกิจ เพราะมีเป้าหมายทางสังคมเป็นหลัก โดยใช้ศาสนาการเมืองมารับใช้กระบวนการเสื่อมทราม ในขณะที่รัสเซียจำเป็นต้องพึ่งพาตนเองทางเศรษฐกิจ ระบบสังคมนิยมในประเทศเดียวจึงเกิดขึ้นมาจากการที่ระบบเศรษฐกิจตลาดไม่สามารถสร้างความเชื่อมโยงระหว่างทุกประเทศขึ้น บทที่ 21 “เสรีภาพในสังคมซับซ้อน” อารยธรรมศตวรรษที่ 19 แตกสลายลงด้วยมาตรการต่างๆ ที่สังคมนำมาใช้เพื่อป้องกันไม่ให้ตนเองถูกทำลายจากพฤติกรรมของตลาดที่กำกับดูแลตนเอง ความขัดแย้งระหว่างตลาดกับเงื่อนไขกับเงื่อนไขพื้นฐานของชีวิตสังคมที่มีระเบียบแบบแผนเป็นทั้งพลังขับเคลื่อนและก่อให้เกิดความตึงเครียดและความกดดันทำลายสังคมลงในที่สุด

สงครามเป็นปัจจัยภายนอกเป็นแค่ตัวเร่งความพินาศเท่านั้นเอง *ความอ่อนแอแต่กำเนิดของศตวรรษที่ 19 ไม่ใช่ เพราะมันเป็นสังคมอุตสาหกรรม แต่เพราะมันเป็นสังคมตลาดต่างหาก* ทั้งนี้ อารยธรรมยุคอุตสาหกรรมจะยังคงอยู่ต่อไป

ในท้ายที่สุด ความพยายามของโปลานียังกับมโนทัศน์ความฝังตรงแสดงให้เห็นว่าสังคมมนุษย์ถูกทำให้อยู่ภายใต้เหตุผลของตลาด แล้วได้กลายมาเป็นสินค้าอุปโภคบริโภค มนุษย์กับธรรมชาติถูกคำนวณและใช้โดยอำนาจการซื้อซึ่งผลลัพธ์คือการทำลายสังคมเอง โปลานียิวพาक्षทุนนิยมเสรีที่เข้าไปจัดการทุกแง่มุมของวิถีชีวิตสู่ความจำเป็นเร่งด่วนของตลาดที่มีลักษณะเป็นสากลเปลี่ยนแปลงความสัมพันธ์อันเป็นกลไกที่มาของการทำให้สังคมเปลี่ยนแปลงผิดไปจากสภาพเดิม ความห่างเหินของตนเองที่เป็นปัจเจกและลดทอนความเป็นอยู่ของมนุษย์ อย่างไรก็ตาม โปลานียิวเชื่อว่า สังคมไม่ได้เป็นเพียงแนวคิดแต่คือความเป็นจริง ความสัมพันธ์ของมนุษย์ที่มีจิตสำนึกทำให้สังคมอยู่ในมนุษย์ สังคมไม่ได้อยู่ระหว่างหรือเหนือมนุษย์ โดยสารัตถะแล้วสังคมอยู่ในจิตสำนึกของมนุษย์ การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างสังคมเศรษฐกิจที่ปรากฏเชิงประวัติศาสตร์จึงเป็นเป็นการเปลี่ยนแปลงองค์ภาพพหุองค์ทั้งหมดอย่างกระทันหัน กระทั่งกล่าวโดยนัย *การเปลี่ยนผ่านครั้งยิ่งใหญ่ที่วานี้ก็คือจุดเริ่มต้นของยุคสมัยใหม่ของเรา*

รายการอ้างอิง

พิชิต ลิขิตกิจสมบูรณ์. “คำนำเสนอ” ใน เมื่อโลกพลิกผัน: การปฏิวัติอุตสาหกรรม จุดกำเนิดการเมืองและเศรษฐกิจยุคปัจจุบัน.

Kari Polanyi-Levitt and Marguerite Mendell. “Karl Polanyi: His Life and Times” in *Studies in Political Economy* 22, Spring 1978.

Margaret Somers and Fred Block. “The Return of Karl Polanyi” in *Dissent* Spring 2014.

Ayşe Bugra and Kaan Agartan. Eds. *Reading Karl Polanyi for the Twenty-First Century* New York: Palgrave Macmillan, 2007.